

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

ETIKA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2024./2025.

ETI.64.HR.R.K1.24

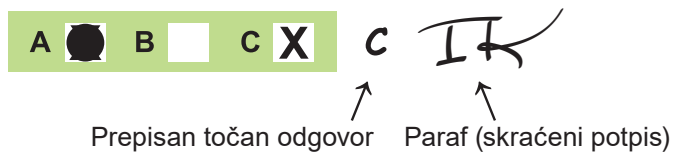

61199

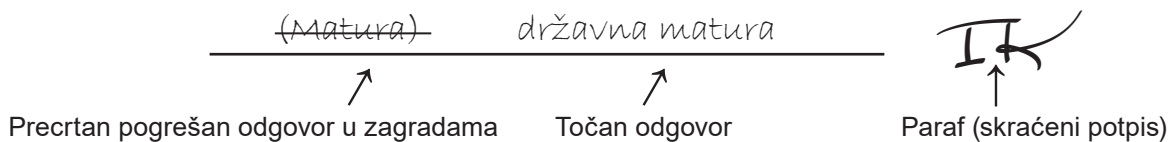
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici i na listu za čistopis:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

ETIKA

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

E
T
I
1

List za odgovore

D-S064

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
17.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

ETI.64.HR.R.L1.02

61200

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

E
T
I
1

18.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjava
ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

ETIKA

Zadatak esejskoga tipa OCJENJIVAČ **1**

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

E
T
I
2

PRAZAN LIST ☐

D-S064

1.

Pojmovi

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

5. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2.

Argumentacija

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

3.

Primjerenost
primjera

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4.

Kompozicija

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

Šifra ocjenjivača: _____

ETI.64.HR.R.E2.01

61201

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

E
T
I
2

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

ETIKA

Zadatak esejskoga tipa OCJENJIVAČ **2**

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

E
T
I
2

PRAZAN LIST ☐

D-S064

1.

Pojmovi

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

5. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2.

Argumentacija

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐

3.

Primjerenost
primjera

0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

4.

Kompozicija

1. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

2. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

3. 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐

Šifra ocjenjivača: _____

ETI.64.HR.R.F2.01

61202

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

E
T
I
2

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **150** minuta.

Dobro rasporedite vrijeme kako biste mogli riješiti sve zadatke.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Esej napišite slijedeći priloženu uputu i smjernice za pisanje eseja.

Esej obvezno napišite na list za čistopis u ovoj ispitnoj knjižici.

Pišite čitko. Esej će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kad riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 18 stranica, od toga 1 praznu.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koja je od navedenih tvrdnja o moralu točna?

- A. Moral je skup pravila određen političkim procedurama.
- B. Moral je izražen u okviru pravnih norma čije kršenje dovodi do formalnih sankcija.
- C. Moral je neformalni sustav nepisanih pravila, običaja i norma prihvaćenih u određenoj zajednici.
- D. Moral je temeljna sastavnica trodiobe vlasti.

(1 bod)

2. Što je od navedenoga u etici predmet promišljanja i istraživanja?

- A. dobro i zlo
- B. lijepo i ružno
- C. bitak i nebitak
- D. istinito i neistinito

(1 bod)

3. Koji je pojam pretpostavka etičke refleksije?

- A. um
- B. običaj
- C. autoritet
- D. dobrohotnost

(1 bod)

4. Pozorno pročitajte tvrdnju.

U nekim područjima svijeta uobičajen je brak jedne žene s više muškaraca, što je u većini zemalja moralno neprihvatljivo.

Koje je etičko stajalište sadržano u navedenoj tvrdnji?

- A. etnocentrizam
- B. etički egoizam
- C. antropocentrizam
- D. kulturni relativizam

(1 bod)

5. Kako se naziva cjelokupno materijalno i nematerijalno ili duhovno društveno naslijeđe neke zajednice koje se usvaja i prenosi učenjem?

- A. etika
- B. kultura
- C. znanost
- D. umjetnost

(1 bod)

6. Pozorno pročitajte tekst.

Na natječaj za rukovodeće mjesto kao jedini kandidat prijavila se žena s odgovarajućom poslovnom kvalifikacijom. Poslodavac je odlučio poništiti natječaj jer smatra kako bi na takvim mjestima trebali raditi muškarci koji su, prema njegovu mišljenju, odlučniji i bolji vođe.

Kako se naziva poslodavčev postupak opisan u navedenom tekstu?

- A. korupcija
- B. pravednost
- C. diskriminacija
- D. kompetentnost

(1 bod)

7. Kako se naziva etička i politička vrednota prema kojoj se raspodjela stvorenih dobara temelji na načelu *svakomu prema zaslugi*?

- A. jednakost
- B. solidarnost
- C. pravednost
- D. darežljivost

(1 bod)

8. Koja od navedenih značajki nužno razlikuje liberalno-demokratski politički poredak od ostalih tipova političkih poredaka?

- A. bogatstvo građana
- B. moralnost građana
- C. obrazovanost građana
- D. jednakopravnost građana

(1 bod)

9. Koje od navedenih prava može biti temelj privremenoga ograničenja prava na slobodu kretanja?

- A. pravo na sigurnost
- B. pravo na jednakost
- C. pravo na slobodu govora
- D. pravo na slobodu vjeroispovijesti

(1 bod)

10. Koji od navedenih vrsta interesa primarno i sustavno povređuje praksa nepotizma u poslovanju?

- A. javni interes
- B. vlasnički interes
- C. zavičajni interes
- D. obiteljski interes

(1 bod)

11. Kako se naziva etičko stajalište prema kojemu moralni subjekt treba imati moralne obzire prema svakome obliku života?

- A. biocentrizam
- B. eudajmonizam
- C. perfekcionizam
- D. antropocentrizam

(1 bod)

12. Kako se naziva intelektualni, kulturni i filozofski pokret koji zagovara neograničenu uporabu novih tehnologija radi prevladavanja prirodnih ograničenja ljudskoga tijela i uma?

- A. alijenacija
- B. humanizam
- C. emancipacija
- D. transhumanizam

(1 bod)

13. Kako se naziva deklaracija donesena 1993. godine u Chicagu kojom su predstavnici različitih religija i duhovnih pokreta predstavili skup zajedničkih vrijednosti i moralnih pravila?

- A. Deklaracija o svjetskom etosu
- B. Deklaracija o ljudskim pravima
- C. Deklaracija o načelima tolerancije
- D. Deklaracija o pravima čovjeka i građanina

(1 bod)

14. Pozorno pročitajte rečenicu.

U ratom pogođenoj zemlji skupina volontera iz susjednih zemalja organizirala je dostavu hrane, higijenskih potrepština i lijekova civilnomu stanovništvu.

Kako se naziva moralna vrijednost sadržana u opisanome djelovanju volontera?

- A. tolerancija
- B. solidarnost
- C. egalitarizam
- D. supsidijarnost

(1 bod)

Etika

15. Kako se u etici naziva stajalište prema kojemu načela djelovanja ovise isključivo o osobnim stavovima, pripadajućoj religiji ili kulturi?

- A. etički relativizam
- B. etički skepticizam
- C. etički univerzalizam
- D. etički perfekcionizam

(1 bod)

16. Kako se naziva vrlina na temelju koje osoba prosuđuje i primjenjuje opće moralne principe u konkretnim životnim situacijama?

- A. hrabrost
- B. razboritost
- C. solidarnost
- D. domišljatost

(1 bod)

17. Kako se naziva stajalište prema kojemu je načelo najveće moguće koristi najvećega broja ljudi odlučujući kriterij prosuđivanja vrijednosti moralnoga djelovanja?

- A. egoizam
- B. utilitarizam
- C. amoralizam
- D. perfekcionizam

(1 bod)

II. Zadaci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom

(riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

18. Kako se u etici naziva stanje neodlučnosti koje nastaje zbog dviju podjednako obvezujućih moralnih norma, pri čemu ispunjenje jedne norme isključuje ispunjenje druge norme?

(1 bod)

19. Koja je moralna vrijednost prema kršćanskome moralnom nauku najviša u odnosu čovjeka prema drugome čovjeku?

(1 bod)

20. Što je prema konzekvencijalističkim etikama kriterij ispravnosti moralnoga djelovanja?

(1 bod)

21. Kako se u poslovnoj etici naziva situacija u kojoj je nositelj javnih funkcija potencijalno pristran i profesionalno neodgovoran u obavljanju svoje službe jer njegovi osobni interesi, preokupacije i postupci izravno proturječe javnim interesima koje je dužan provoditi?

(1 bod)

Etika

- 22.** Kako se u etici naziva stajalište prema kojemu moralne dužnosti i obzire trebamo imati samo prema ljudskoj vrsti, a ne prema drugim vrstama živih bića?

(1 bod)

- 23.** Kako se naziva stajalište prema kojemu čovjekova sreća ovisi o prekomjernome i nepotrebnome kupovanju i posjedovanju materijalnih dobara i usluga?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

24. Ukratko objasnite značenje etičkoga pojma *zlatno pravilo*.

(1 bod)

25. Ukratko objasnite pojam diskriminacije.

(1 bod)

IV. Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedeni tekst. Prema ponuđenim smjernicama napišite esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Tema eseja: **Jesu li kiborzi ljudi?**

Nekritičko povjerenje u znanstveno-tehnološki razvoj društva moglo bi nas dovesti u poziciju da se čovjek u potpunosti osloni na tehnologiju, ne vodeći dovoljno računa o posljedicama koje iz toga proistječu. S jedne strane, znanost i tehnologija pružaju velike mogućnosti za liječenje bolesti koje do sada nije bilo moguće izliječiti, no u isto vrijeme potiču čovjeka na neetično poboljšanje ljudskih sposobnosti. Uz pomoć znanosti i tehnologije kao sredstava za ostvarivanje transhumanističkog stanja, modificira se prirodno ljudsko tijelo (struktura, funkcija, sposobnosti) i pretvara u umjetno – kiborgizirano tijelo. Ubrzanje čovjekove evolucije uključuje poboljšanje ljudske vrste s ciljem stvaranja jačeg, bržeg i otpornijeg tijela s poboljšanim zdravljem i produljenim životnim vijekom, te prevladavanje ograničenih mentalnih sposobnosti, nedostatnih osjetilnih i fizičkih mogućnosti – ideje su koje zastupa transhumanizam.

U transhumanističkoj deklaraciji piše: „Mi transhumanisti zahtijevamo moralno pravo za sve ljude da se smiju koristiti tehnologijom za proširenje njihovih mentalnih i tjelesnih sposobnosti, i za poboljšanje života. Mi čeznemo za proširenjem naše osobnosti s onu stranu naših bioloških granica.” Transhumanisti se dakle zalažu za „redizajniranje” prirodnih ljudskih sposobnosti, tj. stvaranje neke vrste novoga čovjeka, s izmijenjenim i poboljšanim funkcijama. Na taj način čovjek postaje „eksperiment u sebi” što će rezultirati stvaranjem umjetnoga tijela koje će biti superiornije od čovjekova.

(...) danas se tijelo oblikuje i poboljšava kiborgiziranjem. Riječ je o implementaciji rezultata umjetne tehnologije u prirodno ljudsko tijelo koje tijelo mogu učiniti poboljšanim. Riječ 'kiborg' označava akronim od '(kib)ernetički (org)anizam' kojim se označava sinteza prirodnog organizma i umjetnih dijelova. Umjetni, strojni dijelovi služe kao nadomjesci koji su ili integrirani ili rade kao dodaci organizmu u povećavanju tjelesne i mentalne snage. Većina umjetnih implantata u medicini služi liječenju ozlijeđenih dijelova tijela, vraćanju prvotnih funkcija organizma koje su izgubljene zbog nezgoda ili poremećaja (pacemaker, umjetno oko, bioničke noge, ruke itd.). Nasuprot liječenju, prisutne su tendencije poboljšanja čovjekova prirodnoga tijela kojima se unapređuju postojeće funkcije organizma ili stvaraju nove koje prirodni organizam ne posjeduje. Čovjeka se nastoji poboljšati na najmanje četiri razine: fizičkoj, kognitivnoj, emotivnoj i u produženju životnog vijeka. Umjetna tehnologija koja služi za povratak izgubljenih mogućnosti mogla bi se i zloupotrebjavati na mnoge načine. Primjerice „... kohlearni implantat trenutno se koristi kako bi ljudima dao privid normalnog sluha, no on se također može koristiti za poboljšanje normalnog sluha. Retinalni implantati i nosivo računalo (...) mogli bi se upotrijebiti i za potajno snimanje i prijenos snimljenoga. Ljudi bi mogli hodati unaokolo s takvim ekstenzijama a da drugi ljudi ne znaju njihovu pravu svrhu.”

Moguće zloupotrebe s jedne strane dovode u pitanje opravdanost korištenja umjetne tehnologije, a s druge strane nas dovode do točke nepovratnog okreta od slobode koju imamo kao prirodna ljudska bića.

Čovjeku kao slobodnome biću dana je jedinstvena mogućnost (u odnosu na sve autoritete i sva bića u svijetu) da se pita o smislu svoga bivstvovanja u Svemiru i da se kroz to pitanje pripremi za smisleno suočavanje s poboljšavajućom kiborgizacijom svoje biološke vrste. Ako iz egzistencijalnih razloga ne može reći 'ne!' implementaciji umjetne tehnologije u vlastiti organizam, iz etičkih razloga, ali i iz smisla bivstvovanja, zasigurno može poboljšanju reći – 'dosta!'.

Prilagođeno prema: Ivana Greguric, *Kiborgizacija u sportu – stvaranje tijela bez granica u doba transhumanizma*

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove:

- prednosti i opasnosti znanstveno-tehnološkoga razvoja
- transhumanizam kao ideologija
- prednosti i opasnosti kiborgizacije
- razine poboljšanja čovjeka
- zlouporaba tehnologije.

1. Objasnite koje su prema autorici teksta dobrobiti za čovjeka koje proizlaze iz napretka znanosti i tehnologije.
2. Objasnite zašto autorica teksta smatra kako kiborgizacijom čovjek postaje „eksperiment u sebi”.
3. Objasnite zašto autorica teksta dovodi u pitanje opravdanost korištenja tehnologijom s ciljem poboljšanja ljudskih sposobnosti.

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. opravdanoga korištenja tehnologijom kojemu je cilj terapijski tretman ljudskoga zdravlja i života
2. opasnosti koje mogu proizići iz neodgovornoga korištenja tehnologijom u svrhu nadilaženja i poništenja ljudskih prirodnih sposobnosti i mogućnosti.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Prazna stranica